

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒՅՑ
Երևանի պետական համալսարանի
Կենսաբանության ֆակուլտետի գիտական խորհրդի
2022 թ. հոկտեմբերի 7-ին կայացած թիվ 4 նիստի

Գիտական խորհրդի 38 անդամներից նիստին մասնակցել են 28-ը:

Նախագահում էր խորհրդի նախագահ կենսաբանության ֆակուլտետի ղեկան, ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, պրոֆեսոր Է.Ս. Գևորգյանը, քարտուղարում՝ խորհրդի քարտուղար Ի.Շահագիջյանը: Քվորումը ստուգելուց հետո խորհրդի նախագահը քվերակության դրեց օրակարգը, որը միաձայն ընդունվեց:

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. ՀՀ ԿԳՄՍՆ Գիտության կոմիտեի գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) ֆինանսավորման շրջանակներում «Առաջատար հետազոտությունների աջակցության գիտական թեմաների հայտերի ընտրության» (ԱԴ 2021) թեմաների ընթացիկ տարեկան հաշվետվության հարցը:
2. ՀՀ ԿԳՄՍՆ Գիտության կոմիտեի գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) ֆինանսավորմամբ իրականացվող թեմաների ընթացիկ տարեկան հաշվետվության հարցը:
3. ՀՀ ԿԳՄՍՆ Գիտության կոմիտեի «Գիտական խմբերի մեկնարկի կամ լաբորատորիաների (բաժինների) ամրապնդմանն աջակցության գիտական թեմաների հայտերի ընտրություն-2021» թեմաների ընթացիկ տարեկան հաշվետվության հարցը:
4. ՀՀ ԿԳՄՍՆ Գիտության կոմիտեի գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) ֆինանսավորման շրջանակներում «Ասպիրանտների և երիտասարդ հայցորդների հետազոտությունների աջակցության ծրագիր - 2021» թեմաների ընթացիկ տարեկան հաշվետվության հարցը:
5. Կենսաբանության ֆակուլտետի գիտական խորհրդի մրցութային հանձնաժողովի նախագահի ընտրության հարցը:
6. Կենսաբանության ֆակուլտետի կողմից «Լավագույն ուսանող» հանրապետական մրցույթին մասնակցելու համար թեկնածուների առաջադրման հարցը:
7. Ընթացիկ հարցեր:

1. ԼԱԵՅԻՆ՝ ՀՀ ԿԳՄՍՆ Գիտության կոմիտեի գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) ֆինանսավորման շրջանակներում «Առաջատար հետազոտությունների աջակցության գիտական թեմաների հայտերի ընտրության» մրցույթի (ԱԴ 2021) շրջանակներում իրականացվող թեմաների ընթացիկ տարեկան հաշվետվության հարցը:

ԱՐՏԱՀԱՅՏՎԵՑԻՆ՝ կենսաբանության ֆակուլտետի դեկան, ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, պրոֆեսոր Է.Ս. Գևորգյանը, նշված մրցույթի (ԱԴ 2021) շրջանակներում իրականացվող 5 թեմաների դեկավարները: Ստորև ներկայացվում է դեկավարների ելույթի համարուտ տեքստը.

- Էկոլոգիայի և բնության պահպանության ամբիոնի վարիչի պաշտոնակատար, դոցենտ, կ.գ.դ. Կարեն Արամայիսի Ղազարյանը ներկայացրեց «Գյուղատնտեսական հողատարածքների աղակալումը որպես արդի էկոլոգիական հիմնախնդիր» դրանց բարելավման նորարարական մեթոդները» 21AG-4C075 ծածկագրով թեմայի ընթացիկ տարեկան հաշվետվությունը: Նա նշեց, որ հաշվետու տարում իրականացվել է Էջմիածնի տարածաշրջանի գյուղատնտեսական հողատարածքների աղակալվածության աստիճանի և ստորերկրյա ջրերի ռողողելի հատկությունների գնահատում: Ուսումնասիրվել է այդ տարածաշրջանում հանդիպող որոշ բուսատեսակների ֆիտոռեմեղիացիոն ներուժը և գնահատվել է այդ բուսատեսակներով ռեմեղիացիայի գործընթացի արդյունավետությունը ու ծախսատրությունը: Ինչպես նաև որոշ գործառության և ձևաբանական չափանիշների փոփոխության հիման վրա բացահայտվել են Արարատյան դաշտի հողերում և բնակլիմայական պայմաններում աճող որոշ հացազգի գյուղատնտեսական մշակաբույսերի դիմացկունության աստիճանն աղերի տարբեր խտությունների պայմաններում:
- Գենետիկայի և բջջաբանության ամբիոնի վարիչ, կ.գ.դ., պրոֆ. Ռ.Ս. Հարությունյանը ներկայացրեց «SARS-CoV-2-ի հետ կապված գենոմային անկայունության նոր գենետիկական մարկերների ու դրա կարգավորման մոտեցումների մշակում» 21AG-1F068 ծածկագրով թեմայի ընթացիկ տարեկան հաշվետվությունը, նշելով, որ հաշվետու ժամանակաշրջանում իրականացվել է COVID-19 հիվանդների կլինիկական/կենսաքիմիական չափանիշների հավաքագրում, հիվանդության միջին և ծանր ընթացքով կանաց ու տղամարդկանց խմբերում ԴՆԹ-ի վնասվածքների մակարդակների և մտԴՆԹ-ի արտահոսքը կարգավորող ՍՄԵ1 ու ՕՊԱ1 գեների էքսպրեսիայի գնահատում:
- Կենսաքիմիայի, մանրէարանության և կենսատեխնոլոգիայի ամբիոնի վարիչ, դոցենտ, կ.գ.դ. Աննա Արշակի Փոլայյանը, ներկայացրեց «Օրգանական թափոններից կենսազանգվածի և կենսաէներգիայի փոխակերպման կենսաքիմիական ուղիների բնութագրումը և օքսիդավերականգնողական կարգավորումը» 21AG-1F043 ծածկագրով թեմայի ընթացիկ տարեկան հաշվետվությունը: Թեմայի դեկավարն իր ելույթի ժամանակ նշեց, որ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել են օրացուցային պլանով նախատեսված աշխատանքները. ընդլայնվել է օգտագործվող թափոնների ցանկը, ներգրավվել են նոր մանրէներ, ուսումնասիրվել է դրանց կենսազանգվածի և կենսաօքանի արտադրությունը: Արդյունքները տպագրվել են 4 հոդվածի տեսքով և ներկայացվել տարբեր միջազգային գիտածողություններում:

- Կենդանաբանության ամբիոնի վարիչ կ.գ.դ. պրոֆ. Մարինե Սեմյոնի Առաքելյանը ներկայացրեց «Հայաստանի վտանգված և ինվազիվ կենդանատեսակների տարածման մողելավորումն ու համակարգումը» 21AG-1F033 ծածկագրով թեմայի ընթացիկ տարեկան հաշվետվությունը: Իր խմբի կողմից հաշվետու ժամանակատվածում կազմվել է ինվազիվ կենդանիների ցուցակ և տրվել որանց նկարագրությունները: Թեփուկաթեսավորների և սարդերի բազան համալրվել է նոր տվյալներով, ուսումնասիրվել է ԴՆԹ շտրիխ կողավորման մեթոդով: Հայաստանի մի շարք ջրակալներում և գետերում իրականացվել են ձկնաբանական ուսումնասիրություններ՝ պարզելու ինվազիվ ու վտանգված տեսակների առկայությունը: Կիմայական պայմաններում հազվագյուտ վտանգված տեսակների պոտենցիալ արեալների մողելավորումը կատարվել է Pelobates syriacus (VU) երկկենցաղ և Parvilacerta parva (CR), Phrynocephalus horvathi (CR), Eremias pleskei (CR) մողեսների տեսակների համար: Ցույց է տրվել կիմայի փոփոխության ազդեղությունը կուսածին մողեսների ցանցած եվոլյուցիայի վրա: Տպագրվել 10 հոդված, որից 9 - WOS- ԱԳ(İF) ունեցող պարբերականներում և 4 արտասահմանում տեղի ունեցող գիտաժողովի նյութեր:
- «Արաջատար հետազոտությունների աջակցության գիտական թեմաների հայտերի ընտրության մրցույթ»-ի (ԱԴ 2021) շրջանակներում իրականացվող թեմաների ընթացիկ տարեկան հաշվետվությունները եզրափակեց կենսաբիոմիայի, մարդկարանության և կենսատեխնոլոգիայի ամբիոնի ասիստենտ, կ.գ.թ., ավագ գիտաշխատող Նաիրա Ժորայի Սահակյանը, ով ներկայացրեց «Բուսական ծագմամբ միացությունների ներուժը սննդի և կերերի արտադրության կոնսերվանտների և նոր կենսաբանորեն ակտիվ հավելումների մշակման ոլորտում» 21AG-4D027 թեմայի շրջանակներում կատարած աշխատանքները: Սահակյանը նշեց, որ հաշվետու ժամանակահատվածում կատարվել է պլանավորված ծրագիրը, որի ընթացքում ուսումնասիրվել են Հայաստանի բարձրավանդակում աճող բույսերից ստացված լուծամզվածքների հակաօքսիդանտային, հակամանրեային և հակաքաղցկեղային ազդեցության որոշ մեխանիզմներ: Արդյունքները տպագրվել են 1 հոդվածի և 5 թեզիսների տեսքով:

ՈՐՈՇԵՑԻՆ՝ լսելով թեմաների դեկավարների մեկ տարում կատարված աշխատանքների հաշվետվությունները, երաշխավորել վերոհիշյալ թեմաների հետազա ֆինանսավորումը:

2. ԼՍԵՑԻՆ՝ ՀՀ ԿԳՍՍՆ Գիտության կոմիտեի գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) ֆինանսավորմամբ իրականացվող 12 թեմաների ընթացիկ տարեկան հաշվետվություն:

ԱՐՏԱՀԱՅՏՎԵՑԻՆ՝ կենսաբանության ֆակուլտետի դեկան, ՀՀ ԿԱԱ քղթ. անդամ, պրոֆեսոր Է.Ս. Գևորգյանը, նշված մրցույթի շրջանակներում իրականացվող թեմաների բոլոր դեկավարները կենսաֆիզիկայի ամբիոնի վարիչ, կ.գ.դ., պրոֆ. Պ

.Հ. Վարդևանյանը, բուսաբանության և սնկաբանության ամբիոնի վարիչ, կ.գ.դ., պրոֆեսոր Ս.Գ. Նանազյույանը, մարդու և կենդանիների ֆիզիոլոգիայի ամբիոնի վարիչ, կ.գ.թ., դոցենտ Ա.Ֆ. Վարապետյանը, «Կենսաբանություն» գՀ ինստիտուտի սնկերի կենսաբանության և կենսատեխնոլոգիայի լաբորատորիայի վարիչ, կ.գ.դ. պրոֆեսոր Ս.Մ. Բաղայյանը, բուսաբանության և սնկաբանության ամբիոնի դոցենտ, կ.գ.թ. Ն.Հ. Զաքարյանը, կենսաբիմիայի, մանրէաբանության և կենսատեխնոլոգիայի ամբիոնի դոցենտներ Հ.Հ. Փանոսյանը, Լ.Ս. Գաբրիելյանը, Ի.Լ. Բաղուկյանը, Ս.Վ. Մարությանը և նույն ամբիոնի ասխատենտ, կ.գ.թ. Ն.Վ. Ավթանդիկյանը, կենսաֆիզիկայի ամբիոնի գիտաշխատող, կ.գ.թ. Ա.Լ. Ասատրյանը և .ԵՊՀ Կենսաբանության գիտահետազոտական ինստիտուտի գիտաշխատող կ.գ.թ. Ս.Ա. Աղայանը: Ստորև ներկայացվում է համառոտ հաշվետվությունները.

• Պ.Հ. Վարդևանյանը նշեց, որ «Շիճուկային ալբումինի և նուկլեինաթթուների հետ որոշ դեղանյութերի կոմպլեքսագոյացման առանձնահատկությունների համեմատական հետազոտությունը» 21T-1F063 ծածկագրով թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրվել է միաշղթա poly(rA), poly(rU) և երկշղթա poly(rA)-poly(rU)-ի հետ մեթիլենային կապույտի (ՄԿ) և եթիդիումի բրոմիդի (ԷԲ) լիզանդրների առանձին փոխազդեցությունը: Ստացված տվյալները ցույց են տվել, որ ալբումինը կարող է առաջացնել կոմպլեքսներ ԴՆԹ-սպեցիֆիկ որոշ լիզանդրների հետ, ինչը հայտնաբերվում է տարբեր մեթոդներով: Ընդ որում, H33258-ի դեպքում հիմնական ուժերն են ջրածնական կապերը և վանդեր-Վաալյան փոխազդեցությունները, իսկ ՄԿ-ի դեպքում առավել մեծ է կեկտրաստատիկ փոխազդեցության դերը: Երկու լիզանդի դեպքում էլ տեղի է ունենում սպիտակուցի կոնֆորմացիայի փոփոխություն, սակայն ՄԿ-ի դեպքում ալբումինի տարածական կառուցվածքը կայունանում է, մինչդեռ H33258-ի դեպքում ընդհակառակը, այն ապակայունանում է:

• Ս.Գ. Նանազյույանը ներկայացնելով «Պեստիցիդների կուտակումը և դրանց ազդեցությունը լեռնատափաստանային էկոհամակարգերի կենսաբազմազանության վրա» 21T-1F281 ծածկագրով թեմայի ընթացիկ տարեկան հաշվետվությունը նշեց որ ներկայացրած թեմայի շրջանակներում ընթացիկ տարվա համար օրացույցային պլանով նախատեսված բոլոր փուլերը իրականացվել են: Կատարվել է ՀՀ Շիրակի, Լոռու և Գեղարքունիքի մարզերի կարտոֆիլի դաշտերից ուսումնասիրվող հողերի նմուշառում, գենետիկական մշտադիտարկում, միկրօբիոտայի տեսակային կազմի և հողերում ծանր մետաղների, պեստիցիդների որոշում, ինչպես նաև փափկամարմինների բազմազանության ուսումնասիրություն: Թեմայի շրջանակներում տպագրվել է 2 հոդված և ևս 2 հոդված գտնվում է նախապատրաստական փուլում:

• Ա.Ֆ. Վարապետյանի «COVID-19-կապակցված միկոզներով հիվանդների վերին շնչուղիների լորձաթաղանթի հիստոմորֆոլոգիական փոփոխությունների և տեղային իմունային պատասխանի գնահատումը» 21T-1F316 ծածկագրով թեմայի շրջանակում դեկավարի և անդամների կողմից կատարվել է COVID-19-ով հոսպիտալացված պացիենտների արյան ընդհանուր քննություն, երիթրոցիտների և լիմֆոցիտների բջջաբանական և կորիզաբանական հետազոտություն: Ստացված տվյալների հիման վրա պատրաստ է տպագրության 2 հոդված:

• Ա.Մ. Բաղալյանի խոսքով «Հայաստանի ազարիկոմիցետային ուտելի սնկերի և դեղասնկերի ռեսուրսային ներուժի գնահատումը նրանց կենսատեխնոլոգիական և կենսաբժշկական կիրառման նպատակով» 21T-1F228 ծածկագրով թեմայի աշխատանքների մի մասը ուղղված էն Հայաստանի տարածքում հանդիպող որոշ ազարիկոմիցետային դեղասնկերի և ուտելի սնկերի մորֆոլոգիական և էկոլոգիական առանձնահատկությունների և դրանց հակասնկային և պրոտեոլիտիկ ակտիվությունների ուսումնասիրմանը, ինչը իրագործվել է հաշվետու ժամանակահատվածում: Ըստ դեկավարի առանձնացվել են կաև սնկերի ակտիվ շտամներ, գնահատվել դրանց կենսատեխնոլոգիական սերուժը:

• Ն.Հ. Զարարյանի կողմից «Մակարույծ ծաղկավոր բույսերի նոր տեսակների մոնիթորինգ և տարածված ներկայացուցիչների դեղաբանական ակտիվության գնահատում» 21T-1F334 ծածկագրով թեմայի ընթացիկ տարեկան հաշվետվության ժամանակ նշվեց, որ ներկայացրած նախագծի շրջանակներում ընթացիկ տարվա համար օրացույցային պլանով նախատեսված բոլոր փուլերը իրականացվել են: Իրականացվել է Ճրազախոտազգիների (Orobanchaceae Vent.) գիտության համար նոր տեսակների պոպուլյացիաների մոնիթորինգ, որը կրում է շարունակական բնույթ: Կատարվել է մակարույծ և դրանց տեր բույսերի տեսակների հավաք և նույնականացում: Իրականացվել է որոշ նույնականացված տեսակների հակաօքսիդանտային ակտիվության որոշում: Թեմայի շրջանակներում նախատեսված տպագրություններից 1 հոդված գտնվում է նախապատրաստական փուլում և 1 –ը՝ հանձնվել է տպագրության:

• Հ.Հ. Փանոսյանը «Հայաստանի էքստրեմալ միջավայրերից մեկուսացված թերմոֆիլ և հալոֆիլ մանրէների էկզոպոլիսախարիդների արտադրությունն ու բնութագրումը» 21T-1F191 ծածկագրով թեմայի հաշվետվության ժամանակ նշեց, որ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել է ամբիոնի մանրէային հավաքածուից էկզոպոլիսախարիդ արտադրող մանրէների նախնական սկրինինգ, ընտրվել են ակտիվ արտադրիչներ: Արդյունքները ստենդային գեկուցմամբ ներկայացվել են «Էքստրեմոֆիլների 13-րդ միջազգային կոնքրեսին»:

• Լ.Ս. Գարբիելյանը նշեց, որ «Նոր մոտեցումներ միկրոօրինուոների կենսագանգվածի ելքի խթանման ու հակամանրէային հատկություններով նանոմասնիկների կենսասինթեզի համար» 21T-1F179 ծածկագրով թեմայի շրջանակներում հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել է Spirulina platensis ցիանոբակտերիայի կենսագանգվածից «կանաչ սինթեզի» եղանակով արձարի նանոմասնիկների սինթեզ, և ուսումնասիրվել է դրանց հակարակտերիական ակտիվությունը: Տպագրվել են 1 հոդված և 5 գիտաժողովի նյութեր:

• Ի.Լ. Բաղուկյանը «Հայաստանի հանրապետության տարածքում բնակվող տարբեր էթնիկական խմբերի հեշտոցային միկրոբիոմի կենսաբազմազանությունը և կաթնաթթվային բակտերիաների ազդեցությունը սեռահասուն կանանց առողջության վրա» 21T-2I019 ծածկագրով թեմայի ընթացիկ տարեկան հաշվետվության ժամանակ, նշեց որ հաշվետու ժամանակահատվածում վերցվել է

68 հեշտոցային նմուշ տարբեր էթնիկական խմբերին պատկանող կանանցից, մեկուսացվել 200-ից ավել կաթնաթթվային բակտերիաների շտամեր և 20-ից ավելի Candida ցեղին պատկանող ախտածին խմորասնկեր: Արդյունքները տպագրվել են 1 հոդվածի տեսքով:

• **Ս.Վ.** Մարությանի «Մեղվի մայրակաթը որպես ռադիոպաշտպանիչ և հակաօքսիդանտային պայքարի նոր կենսաքիմիական դեղամիջոց» 21T-1F300 ծածկագրով թեմայի կատարման ժամանակ, ըստ դեկավարի հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել է խմորասնկերում պուրինային նուկլեոտիդների դեղամիխացման և ԱԵՖազային ակտիվության փոփոխության ուսումնասիրում ռենտգենյան ձառագայթների և մրցիմետրական ալիքների ազդեցությամբ միջավայրում մեղվի մայրակաթի առկայության և բացակայության պայմաններում: Արդյունքները ներկայացվել են 3 միջազգային գիտաժողովներում:

• **Ն.Վ.** Ավթանդիլյանի «Դեղաբույսերի լուծամզվածքների ազդեցությունը քաղցկեղային բջջի ազդանշանային համակարգի և բջջային ցիկլի կարգավորիչ թիրախների վրա. դեղաբույսերը որպես քաղցկեղի զարգացման կանխարգելիչ միջոց» 21T-1F283 ծածկագրով թեմայի ընթացիկ տարեկան հաշվետվության ժամանակ խոսվեց այն մասին, որ հաշվետու ժամանակահատվածում ուսումնասիրվել է բջջային կուլտուրայում տարբեր դեղաբույսերի ազդեցությունը ֆուֆոխիտոլ-3-կինազ ֆերմենտի ակտիվության վրա: Արդյունքները տպագրվել են 2 հոդվածի և 2 գիտաժողովի նյութի տեսքով:

• **Ա.Լ.** Ասատրյանը ներկայացրեց «Հակաքաղցկեղային ալկիլացնող դեղերի համակցված ներգործությունը ԴՆԹ-ի կառուցվածքը և փաթեթավորումը կարգավորող ֆերմենտների ակտիվության վրա» (ծածկագիր 21T-1F014) թեմայի հաշվետվությունը:

Հետազոտությունների առաջին փուլում ուսումնասիրվեց ցիսպլատինի տոքսիկ ազդեցության հասակային առանձնահատկությունները առնետների ուրցագեղձում և լյարդում: Օրգանների հիստոպատոլոգիական զննումը ցույց տվեց, որ ցիսպլատինի ներփորովնային ($10\text{մգ}/1000\text{գ}$) ներարկումից 48Ժ հետո 6 շաբաթական առնետների ուրցագեղձում և լյարդում տեղի են ունենում զանգվածային դեգեներատիվ փոփոխություններ: Դիտված փոփոխությունները բացակայում են 10 շաբաթական կենդանիների լյարդում: Կենսաքիմիական հետազոտությունների արդյունքները ցույց տվեցին, որ առնետների սեռական հասունացման շրջանում (6-10 շաբաթ) մոտ 2-2,5 անգամ նվազում է ՊԱՌՊ 1-ի ակտիվությունը: Ցիսպլատինի ներարկումը ունի հակադիր ազդեցություն 6 և 10 շաբաթական կենդանիների լյարդում: 6շաբաթական կենդանիների մոտ ցիսպլատինը ճնշում է ֆերմենտի ակտիվությունը ավելի քան 3 անգամ, մինչդեռ 10 շաբաթական կենդանիների լյարդում ֆերմենտի ակտիվությունը խթանվում է 2 անգամ:

• **Ս.Ա.** Աղայանի «Հայաստանի չվող թոշունների ներուժի գնահատումը որպես տրանսմիսիվ զոռնողների հարուցիչների պահեստարաններ և

փոխադրողներ» (ծածկագիր 21T-1F219) թեմայի հաշվետվության ժամանակ նշվեց այն, որ Գեղարքունիք, Վայոց ձոր, Արարատ և Տավուշ մարզային գործուղումերի ընթացքում հավաքագրվել է 204 թռչնի արյան նմուշ: Նմուշների մի մասից արդեն անջատվել է ԴՆԹ և մշակվել ստացված տվյալները: Նախապատրաստվել է ակնարկային հոդված «Թռչունների դերը տարբեր պաթոգենների տարածման և շրջափուլի մեջ» թեմայով՝ իրականցնելով զրականության հավաք: Թիմի նախկինում մշակված տվյալներն ամփոփելով, տպագրվել է մեկ հոդված՝ «The Breeding Avian Fauna of Marmarik Reservoir, Kotayk Region, Armenia»:

ՈՐՈՇԵՑԻՆ՝ լսելով թեմաների դեկավարների մեկ տարում կատարված աշխատանքների հաշվետվությունները, երաշխավորել վերոհիշյալ թեմաների հետագա ֆինանսավորումը:

3. ԼՍԵՑԻՆ՝ ՀՀ ԿԳՄՍՆ Գիտության կոմիտեի «Գիտական խմբերի մեկնարկի կամ լաբորատորիաների (բաժինների) ամրապնդմանն աջակցության գիտական թեմաների հայտերի ընտրություն-2021» թեմաների ընթացիկ տարեկան հաշվետվության հարցը:

ԱՐՏԱՀԱՅՏՎԵՑԻՆ՝ կենսաբանության ֆակուլտետի դեկան, ՀՀ ԳԱԱ քղթ. անդամ, պրոֆեսոր Է.Ս. Գևորգյանը, նշված մրցույթի շրջանակներում իրականացվող թեմաների դեկավարները.

1. Ղեկավար՝ Ա. Ա. Մարգարյան

Թեմայի անվանումը՝ «Մետաղակայուն մանրէները որպես շրջակա միջավայրի կենսավերականգնման միջոցներ» (21SCG-1F016 ծածկագիր)

Ա. Ա. Մարգարյանի ելույթի ժամանակ նշվեց, որ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել են 1-տարվա համար նախատեսված աշխատանքները, տարբեր հանքարդյունաբերական տարածքներից մեկունացվել են նոր մետաղակայուն մանրէներ, ուսումնասիրվել է մետաղակայունությունը, մետաղներ կենսակուտակելու և վերականգնելու ունակությունը: Արդյունքները ներկայացվել են 3 միջազգային գիտաժողովներում:

2. Ղեկավար՝ Ն. Վ. Ավթանդիլյան

Թեմայի անվանումը՝ «Հակաքաղցկեղային թերապիայում բուսական ծագման և քիմիաթերապևտիկ միացությունների համակցումների կենսաքիմիական և իմունաբանական ուսումնասիրությունները» (20TTSG-1F004 ծածկագիր):

Ն. Վ. Ավթանդիլյանը նշեց, որ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել են նախատեսված աշխատանքները. որոշվել է տարբեր բջջային կուլտուրաների վրա դեղաբույսերի լուծամզվածքների և որոշ քիմիաթերապևտիկ

միացությունների համակցումների ցիտոտոքսիկ ազդեցությունը: Արդյունքները տպագրվել են 1 հոդվածի և 3 գիտաժողովի նյութի տեսքով:

3. Ղեկավար՝ Ա.Ս. Ղազարյան

Թեմայի անվանումը՝ «Կենսանվտանգության կարողությունների զարգացում Հայաստանում. Կարնասունները որպես հիվանդությունների վեկտորներ» (ծածակագիր 21SCG-1F015)

Ա.Ս. Ղազարյանը իր խոսքում ներկայացրեց թեմայի շշրջանակներում իրականացվող աշխատանքները. նշեց, որ ընտրված տեսակների համար ստեղծվել են տվյալների շտեմարան EPICOLLECT 5 առցանց բազայում, ինչպես նաև ընտրված տեսկաների տարածվածության, դրանց հնարավոր բնակատեղերի քարտեզներ: Իրականացվել է նմուշառում և կատարվել է չղջիկների արյան քիչների հետզոտություններ, որի արդյունքները տպագրվել են (SCOPUS (Rank: 38/183 (Q1)) և ներկայացվել են 3 գիտաժողովներում:

ՈՐՈՇԵՑԻՆ՝ երաշխավորել վերոհիշյալ թեմաների հետազա ֆինանսավորումը:

4. ԼՍԵՑԻՆ՝ ՀՀ ԿԳՄՍՆ Գիտության կոմիտեի գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) ֆինանսավորման շրջանակներում «Ասպիրանտների և երիտասարդ հայցորդների հետազոտությունների աջակցության ծրագիր - 2021» թեմաների ընթացիկ տարեկան հաշվետվության հարցը:

ԱՐՏԱՀԱՅՏՎԵՑԻՆ՝

- ԵՊՀ մարդու և կենդանիների ֆիզիոլոգիայի ամբիոնի առկա ասպիրանտ Ռուզաննա Շուշանյանը: Թեմայի անվանումն է «Գլխուղեղի տարբեր բաժինների ախտահյուսվածաբանական առանձնահատկությունների ուսումնա-սիրությունը ներողեգեներացիայի պայմաններում» (ծածկագիր 21AA-1F041): Ասպիրանտը ներկայացրեց հաշվետու ժամանակահատվածում կատարած աշխատանքը. հիպոբարիկ հիպոքսիայի ազդեցության պայմաններում կատարվել են առնետների արյան լիմֆոցիտների բջջաբանական և ուղեղի հիստոմորֆոլոգիական հետազոտություններ: Ստացված տվյալների հիման վրա պատրաստ է տպագրության 2 հոդված:
- ԵՊՀ կենսաքիմիայի, մանրէաբանության և կենսատեխնոլոգիայի ամբիոնի առկա ուսուցմամբ ասպիրանտ Մերի Խոկանդարյանը: Թեմայի անվանումն է «Ralstonia eutropha մանրէի հետերոտրոֆ աճման տարբեր պայմաններում H2-օքսիդացնող հիդրօքենազային ակտիվության և կենսաէներգետիկական չափանիշների ուսումնասիրում» (ծածկագիր 21AA-1F025): Մ. Խոկանդարյանի կողմից հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել է Ralstonia eutropha-ի կուլտիվացում խմորասնկային լուծամզվածքի բաղադրիչների (L-ամինաթթուներ և վիտամիններ) և կաթամթերքային

շիճուկի (պանրի և կաթնաշոռային շիճուկ) առկայությամբ, ուսումնասիրվել է վերը նշվածների ազդեցությունը բակտերիաների աճի և Հիդրոգենազների գործունեության վրա: Տպագրվել է 2 թեզիս: Տպագրության է նախապատրաստվել 1 հոդված:

- ԵՊՀ կենսաքիմիայի, մանրէաբանության և կենսատեխնոլոգիայի ամբիոնի առկա ուսուցմամբ ասպիրանտ Լիանա Վանյանը: Թեմայի անվանումն է «*E. coli*-ի հիդրոգենազների դերի պարզաբանումը զյուկողի տարբեր կոնցենտրացիաների խմբման ընթացքում էներգիայի սահմանափակ պայմաններում» (ծածկագիր 21AA-1F004): Հաշվետու ժամանակահատվածում ասպիրանտը հետազոտել է հիդրոգենազների դերը էներգիայի պահպանման գործընթացում: Ուսումնասիրվել է ՄԶԼ-1 և ՄԶԼ-2 համալիրների բաղադրիչներ հանդիսացող Հիդ-3-ի և Հիդ-4-ի յուրաքանչյուր ենթամիավորի դերը զյուկողի 2 գ լ -1 (ցածր) և 8 գ լ -1 (բարձր) կոնցենտրացիաների խմբման ընթացում: Տպագրվել է 1 հոդված և 1 թեզիս:
- ԵՊՀ-ի գենետիկայի և բջջաբանության ամբիոնի հեռակա ասպիրանտ Ալիսա Մանուկյանը, Թեմայի անվանում՝ «Սուրափիկովայրկյանային իմպուլներով արագացված էլեկտրոնային փնջերով ճառագայթման մոլեկուլային կենսաբանական էֆեկտների գնահատում նորմալ և ուռուցքային բջիջներում» (ծածկագիր 21AA-1F034): Հաշվետու ժամանակաշրջանում իրականցվել է արագացված էլեկտրոններով ճառագայթած նորմալ և ուռուցքային բջիջներում ԴՆԹ երկշղթա կտրվածքի վնասվածքների և ռեպարացիայի կինետիկայի վերլուծությունը:
- ԵՊՀ կենդանաբանության ամբիոնի հեռակա ասպիրանտ Լևոն Արթուրի Հարությունյանը: Թեմայի անվանումն է «Հարավային կովկասում սոցիալ-էկոլոգիական իրավիճակի հետևանքները գորշ արջի (*Ursus arctos*) պոպուլյացիայի վրա» (ծածկագիր 21AA-1F033): Հաշվետու ժամանակաշրջանում ասպիրանտը իրականացրել է առաջին տարվա համար ծրագրով նախատեսված բոլոր աշխատանքները, հավաքագրել է Հարավային Կովկասում արջի տարածավածության բոլոր հնարավոր կետերը, քարտեզագրել հավաքագրված տվյալները, մոդելավորել նախնական Հարավային Կովկասում հնարավոր բնակատեղերի առակությունը: Լ. Հարությունյանը նշեց, որ պատրաստվում է հոդված, որը մինչև տարվա վերջ կհանձնվի տպագրության, իսկ նախնական արդյունքների վերաբերյալ կգեկուցվի նոյեմբերին Վրաստառում տեղի ունեցող SOMO աշխատաժողովին:

ՈՐՈՇԵՑԻՆ՝ երաշխավորել վերոհիշյալ թեմաների հետազա ֆինանսավորումը:

5. ԼՍԵՑԻՆ՝ Կենսաբանության ֆակուլտետի գիտական խորհրդի մրցութային հանձնաժողովի նախագահի թեկնացուի առաջադրման և ընտրության հարցը:

ԱՐՏԱՀԱՅՏՎԵՑԻՆ՝ կենսաբանության ֆակուլտետի դեկան, ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, պրոֆեսոր Է.Ս. Գևորգյանը, ով առաջադրեց Լիլիթ Գարբիելյանի թեկնացությունը:

ՈՐՈՇԵՑԻՆ՝ բաց քվեարկության արդյունքում Լիլիթ Գարբիելյանը ընտրվեց կենսաբանության ֆակուլտետի գիտական խորհրդի մրցութային հանձնաժողովի նախագահ:

6. ԼՍԵՑԻՆ՝ Կենսաբանության ֆակուլտետի կողմից «Լավագույն ուսանող» հանրապետական մրցույթին մասնակցելու համար 5 թեկնածուների առաջադրման հարցը:

ԱՐՏԱՀԱՅՏՎԵՑ՝ կենսաբանության ֆակուլտետի դեկան, ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, պրոֆեսոր Է.Ս. Գևորգյանը, ով ներկայացրեց կենսաբանության ֆակուլտետի կողմից առաջադրվող թեկնածուներին

- Կենսաբանության ֆակուլտետի առկա ուսուցմամբ բակալավրի «Կենսաքիմիա» կրթական ծրագրի 2-րդ կուրսի ուսանողության Աննա Մարի Ղազարյան:

Աննա Մարի Ղազարյանը պարտաճանաչ, խելացի ուսանողության է, կարծ ժամանակահատվածում ծանոթացել է մանրէարանական և կենսաքիմիական որոշ մեթոդների, կարողանում է արագ կողմնորոշվել, հմուտ օգտվել ժամանակակից սարքավորումներից: Ա. Ղազարյանը հանդիսանում է կենսաբանության ֆակուլտետի ուսանողական խորհրդի գիտակրթական հանձնաժողովի պատասխանատու, ինչպես նաև ուսանողական գիտական ընկերության անդամ: Մասնակցել է տարբեր գիտական միջոցառումների (կից ներկայացված են փաստաթղթերը):

- Կենսաբանության ֆակուլտետի առկա ուսուցմամբ բակալավրի «Կենսաքիմիա» կրթական ծրագրի 4-րդ կուրսի ուսանող Մաֆֆի Շահմուրադյան:

Մաֆֆի Շահմուրադյանը խելացի ուսանող է, ակտիվ մասնակցում է ամբիոնի գիտահետազոտական աշխատանքների իրականացմանը և առաջադրված գիտական խնդիրների լուծմանը: Ներկայումս հանդիսանում է կենսաբանության ֆակուլտետի ուսանողական գիտական ընկերության նախագահ, ակտիվ մասնակցություն է ցուցաբերում տարբեր գիտական միջոցառումներին, մրցաշարերին և բուհական ակումբային առաջնություններին (կից ներկայացված են դիպլոմները և շնորհակալագրերը), մեծ ուշադրություն է դարձնում ինքնակրթությանը և ինքնակատարելագործմանը, պատրաստակամ է

ընկերների հետ կիսվելու իր գիտելիքներով և հմտություններով: Մասնակցել է նաև կամավորական աշխատանքներին: Կենսաբանության ֆակուլտետի գիտական խորհրդի ուսանող անդամ է:

- Կենսաբանության ֆակուլտետի կենսաբիմիայի, մանրէաբանության և կենսատեխնոլոգիայի ամբիոնի «Ընհանուր և բժշկական կենսաբիմիա» մագիստրոսական կրթական ծրագրի 2-րդ կուրսի ուսանողության համար:

Էղիտա Նադիրյանն ունի բարձր առաջադիմություն, մասնակցում է գիտահետազոտական աշխատանքների նախազմանը, իրականացմանը և վերլուծմանը, մասնակցել է տարբեր միջազգային գիտժողովների, հանդիսանում է գիտական հոդվածի համահեղինակ, ամբիոնի կրթական ծրագրերի հավատարմագրման խմբի անդամ է: Նա նաև ամբիոնի ավագ լաբորատուր է և գիտական թեմայի կատարող: Կենսաբանության ֆակուլտետի գիտական խորհրդի ուսանող անդամ է:

- Կենսաբանության ֆակուլտետի կենդանաբանության ամբիոնի «Կենդանաբանություն և մակարուծաբանություն» մագիստրոսական կրթական ծրագրի 2-րդ կուրսի ուսանողություններ Արևիկ Ղոմաջյան և Սեդա Աղամյան:

Արևիկ Ղոմաջյանը համահեղինակ է միջազգային ամսագրում հրապարակված հոդվածի և նախատեսում է հրապարակել ևս 3 հոդված, ընդգրկված է 3 գիտահետազոտական ծրագրերում, եղել է կենսաբանության ֆակուլտետի ՈՒԳՀ նախագահ, մասնակցել է բնագետ ուսանողների մրցաշարին՝ գրավելով երրորդ հորիզոնականը, մասնակցել է մասնագիտական մի շարք դասընթացների և աշխատաժողովների, ներգրավված է եղել միջազգային փոխանակման ծրագրերում (Երազմուս ծրագիր՝ 2 անգամ), աշխատել է որպես ուսուցիչ մասնավոր դպրոցում, կատարել է կամավորական աշխատանքներ Տարտուի Մաշտոց հայկական դպրոցում:

Սեդա Աղամյանը համահեղինակ է միջազգային ամսագրում հրապարակված հոդվածի և ևս մեկը ուղարկվել է տպագրության, ընդգրկված է միջազգային գիտահետազոտական ծրագրում, հանդիսանում է մի շարք գիտական միջոցառումների համակազմակերպիչ, մասնակցել է մասնագիտական մի շարք դասընթացների և աշխատաժողովների, ներգրավված է եղել միջազգային փոխանակման երազմուս ծրագրին, կատարել է կամավորական աշխատանքներ:

ՈՐՈՇԵՑԻՆ՝ հաշվի առնելով ներկայացված ուսանողների բարձր առաջադիմությունը և ակտիվ մասնակցությունը գիտահետազոտական աշխատանքներին «Լավագույն ուսանող 2022» հանրապետական մրցույթին կենսաբանության ֆակուլտետից առաջարկել ներկայացված ուսանողների թեկնածությունները:

7. ԱՄԵՑԻՆ՝ ԵՊՀ կենսաբանության ֆակուլտետի կենսաֆիզիկայի ամբիոնի հայցորդ, Զվարթ Մովսիսյանի ատեստավորման հարցը (գիտական դեկավար կ.գ.դ., դոցենտ Ա. Պ. Անտոնյան):

ԱՐՏԱՀԱՅՏՎԵՑԻՆ՝ կենսաբանության ֆակուլտետի դեկան, ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, պրոֆեսոր Է.Ս. Գևորգյանը, կենսաֆիզիկայի ամբիոնի վարիչ, կ.գ.դ., պրոֆ. Պ.Հ. Վարդենեանյանը: Նշվեց, որ Զվարթ Մովսիսյանը հանձնել է ստուգարք “Ինֆորմատիկա” առարկայից և քննություն “Անզերեն լեզու” առարկայից գերազանց զնահատականով: Հաշվետու ժամանակաշրջանում տպագրվել են 3 հոդված, 4 թեզիս և տպագրության է հանձնվել 1 հոդված:

ՈՐՈՇԵՑԻՆ՝ հաշվի առնելով 2021-2022 թթ. Զվարթ Մովսիսյանի կատարած աշխատանքը և ամբիոնի կարծիքը՝ ատեստավորել նրան:

Գիտական խորհրդի նախագահ՝
ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, պրոֆ.

Գիտական խորհրդի քարտուղար՝
դոցենտ՝

Է.Ս. Գևորգյան

Ի.Վ. Շահազիլյան